

5. **Долгоруков, П. В.** Российская родословная книга / П. В. Долгоруков. – Санкт-Петербург, 1857. – Т. IV. – С. 239.
6. **Записная книга старых крепостей по Новгороду, явленных дьяку Дмитрию Алябьеву** [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rgada.info/kueh/index2.php?str=1144>. – Дата доступа: 12.07.2017.
7. **Зернова, А. С.** Типография Мамоничей в Вильне (XVII век) / А. С. Зернова // Книга (исследования и материалы) : сборник. – Вып. 1. – Москва, 1959. – С. 203.
8. **Миллер, Г. Ф.** История Сибири / Г. Ф. Миллер. – Т. 1. – Москва ; Ленинград, 1937. – С. 404–405 ; Т. 2. – С. 182–183.
9. **Московский** летописец // Полн. собр. русских летописей. – Т. 34. – Москва, 1978. – С. 237.
10. **Немировский, Е. Л., Емельянова Е.А.** Книги кирилловской печати. 1551–1600 : каталог / Е. Л. Немировский, Е. А. Емельянова. – Москва, 2009. – № 124.
11. **Новгородская** первая летопись старшего и младшего изводов // Полн. собр. русских летописей. – Т. 3. – Москва, 2000. – С. 475.
12. **Новгородские** записные кабальные книги 100–104 и 111 годов / под ред. А. И. Яковлева. – Москва ; Ленинград, 1938. – Стб. 1–192, 193–476 ; Записная книга крепостным актам XV–XVI вв., явленным в Новгороде дьяку Д. Алябьеву // Русская историческая библиотека. – Т. XVII. – Санкт-Петербург, 1898. – Стб. 1–214.
13. **Печников, М. В.** Варлаам / М. В. Печников // Православная энциклопедия. – Т. VI. – Москва, 2003. – С. 585.
14. **Сокровища** затонувших кораблей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ipulsar.net/news/1830-ua.html>. – Дата доступа: 12.07.2017.
15. **Уложение** царя Алексея Михайловича // Полн. собр. законов Российской Империи. – Т. 1. – Санкт-Петербург, 1830. С. 118.

Губанова В.А. (Мінск)

«КНИГА ПРА СВЯТАРСТВА» (ЛЬВОЎ, 1614): АСАБЛІВАСЦІ АРНАМЕНТЫКІ, УЛАДАЛЬНІЦКІЯ ЗНАКІ

Представлен экзэмпляр издана «Книга о священстве» (Львов, 1614), который хранится в фонде ЦНБ НАН Беларуси. Рассматриваются особенности набора, характеризуются отдельные элементы орнаментики на основании таких индивидуальных признаков, как владельческие записи и штампы, исследуется история бытования книги.

Друкарня Львоўскага брацтва праіснавала вельмі працяглы час і аказала значны ўплыў на культурнае жыццё і фарміраванне нацыянальнай самасвядомасці ўкраінскага насельніцтва. Некаторыя даследчыкі лічаць, што пачаткам яе працы трэба лічыць 1586 г., іншыя, што 1591 г. [13, с. 198]. Пасля ліквідацыі брацтва з наступнай яго рэарганізацыяй у Стаўрапігійскі інстытут у 1788 г., кнігавыдавецкая справа была працягнута. Апошнія выданні выйшлі з друку ў 1942 г. Абсталяванне ж, на якім пачала працаваць брацкая

друкарня, выкарыстоўвалася для выпуску першых друкаваных кніг ва Украіне і належала раней Івану Фёдараву.

Заснавальнікі друкарні меркавалі выдаваць у ёй кнігі шырокага дыяпазону, але ажыццявіць гэтыя імкненні на практыцы аказалася складана. Вылучаюць чатыры перыяды ў гісторыі друкарні Львоўскага брацтва: 1) 1591–1616; 2) 1630–1644; 3) 1651–1720; 4) 1722–1788 [13, с. 212–215]. Найбольш спрыяльным для рэалізацыі выдавецкіх задум быў першы перыяд. З 1591 па 1616 г. у друкарні выйшла 16 найменняў выданняў рознага характару, сярод якіх значную частку складала мастацкая, багаслоўская, панегерычная і палемічная літаратура (6 найменняў; для параўнання: богаслужэбныя кнігі – 4, вучэбныя і навуковыя – 2, дакументы – 4) [13, с. 215, таб. 1].

У ліку гэтых выданняў была надрукавана і «Кніга пра святарства» Іаана Златавуста (1614), асобнік якой знаходзіцца ў калекцыі Цэнтральнай навуковай бібліятэкі імя Якуба Коласа Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі (далей ЦНБ НАН Беларусі). Вядома, што з 1608 па 1615 г. друкарня змяшчалася у адной з манастырскіх келляў Ануфрыеўскага манастыра, установе, дзе Іван Фёдараў стварыў першыя друкаваныя кнігі ва Украіне (Апостал (1574), Буквар (1574), і дзе ён сам быў шаханавы ў 1583 г. Менавіта тут і пачыла свет «Кніга пра святарства», над выданнем якой, працаваў вядомы лексікограф, паэт, перакладчык, гравёр і выдавец Памва Бярында, які ў гэты час служыў у друкарні Львоўскага Успенскага брацтва і выкладаў у брацкай школе. Твор уяўляе сабой разважанні і тлумачэнні поглядаў на ролю святароў, напісаныя ў выглядзе дыялогу паміж аўтарам, старажытным багасловам, архіепіскапам Канстанцінопальскім Іаанам Златавустам (каля 347 – 14 верасня 407 г.) і яго сябрам Васіліем (які быў узведзены ў сан епіскапа, верагодна, Рафаны Сірыйскай, бліз Антыёхіі). Нагодай да напісання гэтага сачынення стала адмова І. Златавуста ад архірэйскага сану [6].

Асобнік з калекцыі ЦНБ НАН Беларусі (шыфр: К16–18/Нр28) захаваўся не цалкам: адсутнічае тытульны аркуш, 60 нумараваных старонак, змешчаных у пачатку выдання, а таксама старонкі 81–96, 145–160. Дэталёвае даследаванне асобніка дазволіла выявіць асаблівасці друку, якія не пазначаны ў каталогах Т. Каменевай і Я. Запасака [12, с. 16, № 20; 10, с. 66, № 96] і, магчыма, уласцівы толькі менавіта нашаму асобніку. Так, сустракаюцца наступныя памылкі нумарацыі: 144 – «145», 184 – «183», 185 – «184», 188 – «187», 356 – «366», 437 – «447». Акрамя таго, на месцы адсутных старонак 145–160 аказаліся ўплецены старонкі 225–240 (складаюць сшытак Н⁸). Гэтыя ж самыя старонкі сустракаюцца потым ізноў ужо на сваім месцы, такім чынам, аркушы, відаць, не былі пераблытаны пры фарміраванні кніжнага блока, а сшытак з імі нейкім чынам трапіў з камплекта, прызначанага для іншага асобніка.

Арнаментыка выдання, нягледзячы на адсутнасць старонак, прадстаўлена ў асобніку досыць шырока. Асабліва прыцягваюць увагу ініцыялы. Аналізуючы іх, трэба памятаць, што друкарня Львоўскага брацтва набыла

частку друкарскай маёмасці І. Фёдарова. Гэта дае падставу ў пэўнай ступені праводзіць паралелі паміж арнаментыкай фёдаравіцкіх выпускаў і выпускаў Львоўскага брацтва. Даследчык Я. Запаска адзначае, што ініцыялы выданняў І. Фёдарова можна падзяліць на чатыры групы: старадрукаваныя, ламбарды і дзве групы астрожскіх ініцыялаў з Бібліі і Новага Запавету з Псалтыром [5, с. 63]. У асобніку «Кніга пра святарства» прадстаўлены ініцыялы, блізкія да ўсіх гэтых груп. Назва ініцыялаў першай групы тлумачыцца тым, што іх асновай, таксама як і старадрукаваных заставак, з'яўляюцца так званая старадрукаваная арнаментыка рускіх рукапісных кніг першай паловы XVI ст. У асобніку «Кніга пра святарства» з 6 ініцыялаў такога тыпу 5, магчыма, належалі І. Фёдараву (або з'яўляюцца копіяй з іх) і былі выкрыстаны ў Псалтыры з Часаслоўцам (1570) [5, с. 208–209]. Ініцыял «W» на с. 50 адрозніваецца па стылю, ён не з'яўляецца фёдаравіцкім і ўяўляе сабой наступную сюжэтную кампазіцыю: на заднім плане, за кірылічнай літарай, сярод раслін, змешчана птушка з шырока разгорнутымі крыламі. Падобны стыль выканання ініцыялаў быў распаўсюджаны ў заходнееўрапейскіх свецкіх выданнях другой паловы XVI ст.

З'яўленне яго на старонках кірылічных выданняў звязана з выдавецкай дзейнасцю Гедыёна і Фёдара Балабанаў [2]. Сувязь ініцыяла «W» з друкарняй Г. і Ф. Балабанаў можна прасачыць на прыкладзе «Евангелля вучыцельнага», надрукаванага ў 1606 г. у Крыласе, асобнік якога захоўваецца ў фондзе ЦНБ НАН Беларусі (К16–18/Ср151). У ім на арк. 79 адв. і 175 можна пабачыць такія ж самы ініцыял «W». Друкарня ў Крыласе была заснавана Г. Балабанам, які, нагледзячы на шматлікія канфлікты з Львоўскім брацтвам, разумеў значэнне асветы і кнігадрукавання і аказваў падтрымку брацкай друкарне. Крыласкае ж «Евангелле вучыцельнае» ў сваю чаргу выйшла пры падтрымцы Львоўскага Успенскага брацтва [1]. Вядома таксама, што менавіта па загаду Г. Балабана «Кніга пра святарства» была перакладзена з грэчаскай мовы і меркавалася да выдання ў Львове яшчэ пры жыцці епіскапа [9, с. 140]. Урэшце кніга выйшла з друку праз сем год пасля смерці Г. Балабана, дзякуючы мецэнацтву Аляксандра Балабана. Такім чынам, верагодна, што нетыповы ініцыял з «Кнігі пра святарства» з'яўляецца «балабанаўскім».

Другая група ініцыялаў – ламбарды. Некаторыя даследчыкі не вылучаюць іх асобна або ўвогуле разглядаюць як вялікія літары, якія не адносяцца да арнаментыкі. Пры навуковым апісанні асобнікаў кірылічных выданняў з фонду ЦНБ НАН Беларусі было прынята рашэнне вылучаць ламбарды і адносяць да іх пачатковыя літары тэксту кнігі, главы, раздзела або абзаца, якія выступаюць за палі наборнай паласы і ўтвораны дастаткова тонкімі лініямі з невялікімі дадатковымі ўпрыгожваннямі або без іх. Звычайна надрукаваныя іншай фарбай (пераважна чырвоная колера) [7, с. 225]. На думку Я. Запаска, ламбарды маюць вялікую мастацкую вартасць, іх прыгажосць «в стройной, утонченной форме, в смелых, замысловатых растительно-геометрических росчерках-завитушках», яны з'яўляюцца доказам

моцнай непарыўнай сувязі паміж рукапіснай і друкаванай кірылічнымі кнігамі, бо сваімі абрысамі і чырвоным колерам, які звычайна для іх выкарыстоўваўся, нагадваюць рукапісныя ініцыялы [5, с. 63].

У асобніку «Кніга пра святарства», які мы разглядаем, выяўлена толькі 1 ламбарда «И» на с. 212. Яе малюнак супадае з малюнкам фэдаравіцкай ламбарды [5, с. 212], ужытай у львоўскім Апостале 1574 г., але адрозніваецца колерам, у ім яна чырвоная, а ў кнізе І. Златавуста – чорная.

Трэцяя група фэдаравіцкіх ініцыялаў – астрожскія ініцыялы з Бібліі – прадстаўлена ў асобніку «Кніга пра святарства» літарай «И» (ужыта двойчы: на с. 65 і 174), якая супадае з астрожскім ініцыялам [5, с. 217]. Ініцыялы гэтага тыпу шырока вядомы даследчыкам і лічацца выдатнымі помнікамі ўкраінскага кніжнага мастацтва. Характэрнай іх рысай з'яўляецца наяўнасць прамавугольнай рамкі, у якую ўпісана буквіца разам з раслінным малюнкам, які яе абрамляе. Літара, арнамент і межы рамкі выкананыя белым колерам на чорным фоне.

Да наступнай групы адносяць ініцыялы, ужытыя І. Фэдаравым у астрожскім Новым Запавеце з Псалтыром. Гэта невялікія па памеры ініцыялы, якія не вылучаюцца стылістычным адзінствам і, на думку даследчыкаў, могуць быць вынікам пошукаў на шляху да стварэння ініцыялаў папярэдняй групы.

У асобніку «Кніга пра святарства» з фонду ЦНБ НАН Беларусі выяўлена 8 ініцыялаў, якія супадаюць з фэдаравіцкімі малюнкамі [5, с. 220], але ў некаторых выпадках адрозніваюцца колерам (у львоўскім выданні ўсе чорнага колеру). Крыху асобна стаіць ініцыял «А» (с. 56, 64, 209, 420, 444), якога няма сярод фэдаравіцкіх ініцыялаў чацвёртай групы. Памер літары яшчэ меншы і амаль супадае з памерам вялікіх літар, якія ўжо не адносяцца да арнаментыкі, але падабенства ў абрысах да ламбардаў і наяўнасць расліннага ўпрыгожвання вылучаюць яе і дазваляюць разглядаць як «ініцыял».

Калі адысці ад мастацкіх вартасцей выдання і звярнуцца да яго бібліяфільскай каштоўнасці, варта ўзгадаць знакамітую працу В. Сопікава «Опыт российской библиографии», у якой ён характарызуе «Кнігу пра святарства», надрукаваную ў Львове ў 1614 г., як вялікую рэдкасць [11, с. 32, № 478]. З цягам часу, колькасць выяўленых экзэмпляраў гэтага выдання, відавочна, пашырылася. Наш асобнік паступіў у калекцыю ЦНБ НАН Беларусі з Дзяржаўнай бібліятэкі СССР імя У.І. Леніна (Масква)¹ у 1965 г. На форзацы маецца бібліятэчная паметка алоўкам «15-й экз», што сведчыць аб даволі значнай колькасці асобнікаў у маскоўскай бібліятэцы.

Але нягледзячы на колькасць зафіксаваных асобнікаў выдання, інфармацыя аб іх мінулых месцах захоўвання і ўладальніках заўсёды застаецца вельмі каштоўнай і цікавай. «Кніга пра святарства» з фонду акадэмічнай

¹ Зараз Расійская дзяржаўная бібліятэка (РДБ).

бібліятэкі ўтрымлівае ўладальніцкія запісы і пячаткі, з дапамогай якіх можна паспрабаваць прасачыць за лёсам гэтай кнігі.

Найбольшую цікавасць уяўляе запіс, зроблены праз аркуш, пачынаючы са с. 1 па 225. Напісаны ён праз паўстагоддзя пасля выхаду кнігі ў свет і змяшчае вельмі каштоўную і карысную інфармацыю:

«лѣта || 7173² г || дал || в двѣм || жи || вѣ || на || чал || ное || тро (и) цы || в Се || рги || евѣ || м (о)н(ас)т(ы)рь || сию || кн(и)гу || ке || ла || рь || ста || рець || Си || мѡн || Азарын || вѣ || вѣ || ки || newт || емле || мѡ || ни || кѡ || мѣ » [4].

Сымон Азар'ін – постаць дастаткова знакамітая. Калі ён нарадзіўся невядома, памёр у 1665 г. Быў келейнікам (1625–1631), казначэем і келарам (1634–1654) у Троіца-Сергіевым манастыры, выдатны пісьменнік XVII ст. Даследаванню яго біяграфіі, жыцця, дзейнасці, а таксама асабістай бібліятэцы прысвечана праца Я.М. Кліцінай «Симон Азарын: (Новые данные по малоизученным источникам)», дзе яна на падставе Укладных кніг і вопісаў Троіца-Сергіевага манастыра пашырыла звесткі аб гэтай выдатнай асобе [8].

Вядома, што 1 сакавіка 1624 г. слуга князеўны Ірыны Іванаўны Мсціслаўскай Сава Лявонцеў сын Азар'іна, па мянушцы Булат, зрабіў уклад у Троіца-Сергіеў манастыр у памеры 50 рублёў і быў пастрыжаны з-за гэтага ў манахі пад імем Сымон. Вывучэнне іншых запісаў Укладных кніг, якія тычацца роду Азар'іных, дазволіла даследчыцы выказаць меркаванне наконт верагодных бацькоў Сымона і прасачыць за тым, дзе і якія пасады займалі прадстаўнікі гэтага роду. З запісаў вынікае, што яны служылі ў знакамітых князеў і баяр, а таксама пры двары цара. Улічваючы гэтыя абставіны, можна меркаваць, што прызначэнне С. Азар'іна ўжо праз 10 год пасля пострыгу ў манахі на пасаду казначэя Троіца-Сергіеўскага манастыра, было абумоўлена наяўнасцю ў яго ўплывовых апекуноў.

Цікавасць да кніг, верагодна, была ўласціва ўсяму роду Азар'іных: паводле запісаў даволі значная колькасць рукапісных і друкаваных кніг была ўнесена ў якасці ўкладу ў манастыр родзічамі Сымона. Магчыма, і ён сам валодаў пэўнай колькасцю кніг яшчэ да пострыгу. На пасадзе ж казначэя ён атрымаў магчымасць распараджацца велізарным кніжным фондам, які мог стаць адной з крыніц папаўнення яго асабістай бібліятэкі.

Вядома, што частку сваіх кніг С. Азар'ін уклаў у манастыр пры жыцці, а частка адышла туды ўжо пасля. Як адзначалася, памёр ён у 1665 г., гэтым жа годам датаваны і запіс на старонках «Кнігі пра святарства». Зыходзячы з гэтага, можна было б меркаваць, што С. Азар'ін зрабіў уклад незадоўга да канчыны, але ў сваім артыкуле Я.М. Кліціна паведамляе, што кнігі, якія былі ўзятыя ў манастыр пасля яго смерці, маюць укладны запіс аднолькавага зместу (такога ж, як і на нашым асобніку), запісаны праз аркуш. Верагодна, «Кніга пра святарства» акадэмічнай бібліятэкі з ліку тых, якія ўладальнік бібліятэкі падрыхтаваў для перадачы манастыру, але не паспеў зрабіць гэта сам.

² 1665.

Яшчэ адным сведчаннем мінулага ўладальніцтва з'яўляецца штамп чырвонага колеру «Фундаментальная бібліотека Вифанской Духовной семинарии» на аркушы верхняга форзаца і першай старонцы з тэкстам. Бібліятэка Вифанскай духоўнай семинарыі была заснавана ў Спаса-Вифанскім манастыры пры семинарыі ў XIX ст. Асноўным арганізатарам манастыра і семинарыі з бібліятэкай быў рэктар Троіца-Сергіевай семинарыі мітрапаліт Маскоўскі Платон (1775–1811). Вядома таксама, што сувязь паміж Спаса-Вифанскім манастыром і Троіца-Сергіевай лаўрай была вельмі моцная.

А.А. Емельянава ў прадмове да каталога «Старообрядческие издания...» адзначае, што пасля 1917 г. кнігі з нацыяналізаваных манастырскіх і прыватных бібліятэк масава пачалі паступаць у Румянцаўскі музей, які ў хуткім часе быў перайменаваны ў Расійскую публічную бібліятэку імя У.І. Леніна. У іх шэрагу трапілі сюды і кнігі Бібліятэкі Вифанскай духоўнай семинарыі. Даследчыца піша, што «старообрядческие экземпляры из этой библиотеки имеют выполненный красными чернилами штампель «Фундаментальная библиотека Вифанской Духовной семинарии». У такім разе незразумела, чаму сачыненне І. Златавуста, асобнік якога належаў раней духоўнай асобе Троіца-Сергіевага манастыра, аднеслі да стараверскіх выданняў. Аднак у шэрагу чытацкіх памет, якія можна знайсці на старонках кнігі, вылучаюцца запісы, зробленыя, верагодна, асобай менавіта са стараверскага асяродка. Палі с. 56–59 запоўнены запісамі XIX ст., зробленымі алоўкам, у якіх закранаецца тэма беспаспаўства.

Такім чынам, можна меркаваць, што асобнік з укладным запісам С. Азар'іна праз нейкі час пакінуў Троіца-Сергіеў манастыр і, магчыма, у пэўны момант апынуўся ў асяродку стараверцаў. Ужо адтуль кніга трапіла ў бібліятэку Вифанскай духоўнай семинарыі, якая пасля нацыяналізацыі была размеркавана ў галоўную бібліятэку СССР і ўжо адтуль паступіла ў ЦНБ НАН Беларусі.

ЛІТАРАТУРА

1. **Гедеон (Балабан)** // Православная энциклопедия / под ред. Патриарха Московского и всея Руси Алексия II. – Москва : Церковно-научный центр «Православная энциклопедия», 2000. – Т. 10 : Второзаконие – Георгий. – С. 511–513.

2. **Домбровский, А.** Царь-буква славянских печатных книг : реформа [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://samstar.ucoz.ru/news/2008-09-17-1062>. – Дата доступа: 05.07.2017.

3. **Емельянова, Е. А.** Старообрядческие издания кирилловского шрифта конца XVIII – начала XIX в. : каталог / Е. А. Емельянова ; Российская государственная библиотека, НИО редких книг (Музей книги). – Москва : Пашков дом, 2010. – 638, [1] с., [76] л. ил.

4. **Ефимова, Н. А.** Записи XVI–XVII вв. на книгах кирилловской печати / Н. А. Ефимова // Путь длиной в полстолетия: к 50-летию образования отдела редких книг и рукописей Центральной научной библиотеки им. Я. Коласа НАН Беларуси / Нац. акад. наук. Беларуси, Центр. науч. б-ка им. Якуба Коласа ; сост.: А. В. Стефаню-

вич, М. М. Лис ; ред. библиогр. записей И. Л. Мурашова ; редкол.: А. И. Груша (гл. ред.) [и др.]. – Минск : Беларус. навука, 2015. – С. 59–74.

5. **Запаско, Я. П.** Мистецька спадщина Івана Федорова / Яким Запаско. – Львів, 1974. – 224 с.

6. **Іоанн Златоуст.** О священстве [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://simvol-veri.ru/xp/loann-zlatoust.-o-svyashenstve.html>. – Дата доступа: 04.07.2017.

7. **Кириллические** издания XVI века из коллекции Центральной научной библиотеки имени Якуба Коласа Национальной академии наук Беларуси : каталог / Нац. акад. наук Беларуси, Центр. науч. б-ка им. Якуба Коласа ; сост.: Е. И. Титовец (отв. сост.) [и др.] ; редкол.: А. И. Груша (гл. ред.) [и др.]. – Минск : Беларуская навука, 2017. – 297 с. : ил.

8. **Клитина, Е. Н.** Симон Азарьин: (Новые данные по малоизученным источникам) / Е. Н. Клитина // Труды отдела древнерусской литературы / Российская академия наук, Институт русской литературы (Пушкинский Дом) ; редакционная коллегия: Д. С. Лихачев (отв. ред.) [и др.]. – Ленинград : Наука, 1979. – Т. XXIV. – С. 298–312.

9. **Крыловский, А. С.** Львовское Ставропигийское братство : опыт церковно-исторического исследования (с тремя рисунками) / [сочинение] А. Крыловского. – Киев : Типография Императорского Университета Св. Владимира, 1904. – [2], XIV, 230 с.

10. **Поздеева, И. В.** Каталог книг кириллической печати XV–XVII вв. Научной библиотеки Московского университета / И. В. Поздеева, И. Д. Кашкарова, М. М. Леренман. – Москва, 1980. – 359 с., 1 л. ил.

11. **Сопиков, В. С.** Опыт российской библиографии / В. С. Сопиков ; ред. В. Н. Рогожин. – Санкт-Петербург : Изд. А. С. Суворина, 1904. – LXXVI, 102 с.

12. **Украинские** книги кирилловской печати XVI–XVIII вв. : кат. изданий, хранящихся в Государственной библиотеке СССР им. В. И. Ленина / Гос. б-ка СССР им. В. И. Ленина, Отд. редких книг ; сост. Т. Н. Каменева, А. А. Гусева. – Вып. 1 : 1574. – I половина XVII в. – Москва, 1976. – 447, [1] с. : ил.

13. **Шустова, Ю. Э.** Документы Львовского Успенского Ставропигийского братства (1586–1788) : источниковедческое исследование / Ю. Э. Шустова ; отв. ред. Б. Л. Фонкич ; Рос. акад. наук., Ин-т всеобщ. истории, Центр «Палеография, кодикология, дипломатика», Рос. гос. гуманитар. ун-т, Историко-арх. ин-т, Каф. источниковедения и вспом. ист. дисциплин. – Москва : Рукопис. памятники Древ. Руси, 2009. – 646, [1] с., [8] л. ил., портр. : ил., табл.

Васильева Е.П. (Москва)

СКАЗАНИЕ XVII в. О ЧУДЕСАХ КУПЯТИЦКОЙ ИКОНЫ БОГОМАТЕРИ

Описывается краткая история создания жития Купятицкой иконы, вышедшего в 1638 г. в типографии Киево-Печерской лавры на польском языке. Рассматриваются особенности издания и проблема авторства, трудности изучения «потерянного» сочинения XVII в.

Купятицкая икона, относящаяся к иконографическому типу Богоматери Одигитрии, имеет вид нагрудного креста-энколпиона, который появился на русских землях вслед за крещением с X в. Икона датируется XII в. и